міжнародною участю (Київ, 10 листопада 2021 р.). Київ : Київський університет імені Б.Грінченка. 2021. С. 372-375.

3. Курепін В. М., Курепін Д. В., Іваненко В. С. Цивільний захист: навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2025. 491 с. URL:https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20130.

4. Самойленко О. О., Бацуровська І. В. Кібергігієна цифрового освітнього середовища як складова системи безпеки праці та життєдіяльності Суспільство та національні інтереси: журнал. 2025. № 11(19). С 255-268. https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-11(19)-255-267.

УДК 338.43:339.5:351.86

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЛОГІСТИЧНИХ ЛАНЦЮГІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

TRANSFORMATION OF LOGISTICS CHAINS FOR FOOD SECURITY OF TERRITORIAL COMMUNITIES UNDER THE CONDITIONS OF MARTIAL STATE

Ткаченко Максим, аспірант Миколаївського національного аграрного університету

Питання продовольчої безпеки територіальних громад в умовах повномасштабної війни набуло статусу критичного елемента національної безпеки та соціальної стабільності. Традиційні логістичні моделі, що базувалися на принципах глобалізації, вузької спеціалізації регіонів та централізованих постачань через великі розподільчі хаби, виявилися вразливими до фізичного блокування транспортних артерій, окупації територій та цілеспрямованого руйнування ворогом складської інфраструктури. За таких умов муніципальна влада була змушена взяти на себе невластиві їй у мирний час функції оперативного управління товарними потоками, що вимагає розробки нових, адаптивних логістичних ланцюгів на рівні громад.

Трансформація системи продовольчого забезпечення передбачає стратегічний перехід до концепції «локальної стійкості». Ключовим інструментом муніципальної політики стає радикальне скорочення логістичного плеча через розвиток коротких ланцюгів постачання. Це передбачає не лише стимулювання прямої взаємодії «виробник — споживач», а й створення локальних продовольчих кластерів. Муніципалітети мають виступати гарантами збуту для місцевих фермерських господарств та домогосподарств, інтегруючи їх у систему забезпечення закладів соціальної сфери — шкіл, лікарень та пунктів тимчасового проживання ВПО. Така децентралізована модель мінімізує залежність громади від великих національних ритейлерів, чия логістика є вразливою до паливних криз та безпекових ризиків на магістральних автошляхах.

Особливе місце у структурі муніципальної логістики займає формування та диверсифікація стратегічних продовольчих резервів. Сучасне управління запасами вимагає відмови від концентрації ресурсів на одному великому складі. Натомість впроваджується модель «розосередженого зберігання», де малі партії продовольства зберігаються у різних частинах громади. Важливим технічним аспектом є цифровізація обліку. Використання інтерактивних систем моніторингу залишків та хмарних сервісів дозволяє муніципальній владі в режимі реального часу бачити критичні точки дефіциту. Це дає змогу не лише оперативно перерозподіляти внутрішні ресурси, а й формувати точні запити на міжнародну гуманітарну допомогу, уникаючи надлишків або псування продуктів.

Досвід Миколаївської області став показовим кейсом адаптивності місцевого самоврядування в екстремальних умовах. У громадах, що перебували у безпосередній близькості до лінії фронту, муніципалітети фактично трансформувалися у логістичних операторів «останньої милі». Було створено унікальні механізми координації: муніципальний транспорт, залучений бізнес та волонтерські мережі працювали як єдина мережа доставки продовольства до найбільш ізольованих населених пунктів. Крім

того, стратегічно вірним кроком стало стимулювання локальної переробки. Відновлення роботи малих млинів, олійниць, пекарень та цехів консервації дозволило громадам регіону перейти від логістики вразливої сировини до розподілу готової продукції з тривалим терміном зберігання. Це не лише підвищило продовольчу автономію, а й підтримало місцеву економіку через збереження робочих місць.

Вважаємо, що для подальшого зміцнення продовольчої безпеки муніципальна влада має зосередитися на трьох стратегічних напрямах:

інвентаризація та паспортизація локальних виробничих потужностей для розуміння реального потенціалу самозабезпечення громади;

створення муніципальних логістичних хабів, які можуть слугувати пунктами збору, фасування та короткострокового зберігання локальної продукції;

розвиток міжмуніципального співробітництва, де сусідні громади можуть створювати спільні ланцюги постачання, обмінюючись надлишками продукції (наприклад, зерновими в обмін на овочеву групу).

Підсумовуючи, можна стверджувати, що продовольча безпека територіальної громади сьогодні безпосередньо залежить від гнучкості та автономності її логістичної системи. Майбутнє муніципального управління полягає у зміцненні внутрішніх горизонтальних зв’язків, максимальній підтримці локального виробника та впровадженні інтелектуальних інструментів контролю ресурсів. Створення інклюзивних, територіально розподілених ланцюгів постачання є єдиною дієвою запорукою стійкості громади перед загрозою зовнішніх продовольчих шоків та довготривалих криз.

Список використаних джерел

1. Прушківська Е. В., Касьян С. П. Логістичне забезпечення продовольчої безпеки в умовах глобальних викликів. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL:

https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1435 (дата звернення: 01.12.2025).

2. Сторонянська І. О. Стійкість територіальних громад в умовах війни: засади забезпечення та напрями зміцнення. *Регіональна економіка*. 2022. № 2. С. 5–14.

3. Березіна Л. М., Назаренко О. В. Формування стратегічних резервів продовольства як фактор національної безпеки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 5. С. 22–28.

4. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО). План реагування для України на 2024 рік. Рим : FAO, 2024. 42 с.

5. OECD. Food Security and the War in Ukraine: Policy Responses. Paris : OECD Publishing, 2022. 28 p. URL: https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/food-security-and-the-war-in-ukraine-policy-responses (дата звернення: 01.12.2025).

6. Звіт про оцінку збитків та потреб на відновлення України (RDNA3) : лютий 2022 – грудень 2023 / Світовий банк ; Уряд України. Київ, 2024. 156 с.

7. Кузьменко О. В. Адміністративно-правові засади захисту цивільного населення в умовах воєнного стану. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022. Вип. 4. С. 45–51.

8. Методичні рекомендації щодо організації цивільного захисту у територіальних громадах / Програма «U-LEAD з Європою». Київ, 2021. 112 с.